

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากภาวะวิกฤติของบ้านเมืองที่ผ่านมาทำให้ทุกฝ่ายทุกอาชีพต้องตระหนักถึงการส่งเสริมความสามัคคีปรองดอง เพื่อสังคมสันติสุขทุกภาคส่วนในสังคมต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบนำพาให้สังคมสู่ความสงบสุขไม่ได้เป็นหน้าที่ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเพียงหน่วยงานเดียว เช่นเดียวกับสถาบันการศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเตรียมคน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดต่อการพัฒนาประเทศดั่งนั้นผู้บริหารการศึกษาทุกระดับในฐานะผู้รับผิดชอบด้านการศึกษา ควรตระหนักถึงประเด็นสำคัญนี้เพื่อให้ผลิตผลจากสถาบันการศึกษาออกสู่สังคม และเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ เพื่อความยั่งยืนต่อการพัฒนาอนาคตของประเทศชาติบ้านเมือง (ประเวศ วะสี, 2552) ดังแนวพระราชดำริทางการศึกษาของพระบรมราชชนกที่ว่า “การศึกษาเป็นงานที่มี “คน” เป็นหัวใจหรือปัจจัยสำคัญการจัดการศึกษาจึงต้องเน้นคุณค่าของความเป็นคนให้เป็นคนก่อนจะเข้าสู่อาชีพ ซึ่งจะทำให้เขาผู้นั้น “ดี” ในด้านอาชีพตามมาด้วย ผ่านการศึกษาอาชีพที่ให้ไว้อย่างดีแล้ว ในการสอนคนต้องสอนด้วยคนเป็นหลักที่มีประสบการณ์เป็นสำคัญและเครื่องมือเป็นส่วนประกอบ เพราะคนเป็นแบบอย่างและเป็นครูที่ดีที่สุด การศึกษาสิ่งใดก็ตามจะต้องศึกษาให้รู้ถึงแก่นแท้ด้วยการฝึกหัดและปฏิบัติ จึงจะถือว่าเป็นการศึกษาที่แท้จริงการจัดการศึกษาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันอยู่ตลอดเวลา จะต้องวางรากฐานให้ดี ถ้ารากฐานดีแล้วมีผลต่อการดำเนินขั้นตอนต่อไปด้วย” (สถาบันพระบรมราชชนก, 2552)

จากแนวพระราชดำรินี้ จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาให้คนเป็นคนดีมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณค่าควรแก่การออกไปสู่สังคม ผู้ที่ควรได้ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบนี้มากที่สุด คือ ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญที่จะนำพาการศึกษาไปสู่เป้าหมาย ผู้บริหารในฐานะเป็นผู้นำทางการศึกษาที่ต้องเต็มไปด้วยความรู้ ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการกับปัจจัยทางการศึกษาและปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายสำคัญ คือคุณภาพบัณฑิต และตัวบ่งชี้สำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ นอกจากบัณฑิตมีความรู้ตามวัตถุประสงค์ในเนื้อหาของหลักสูตรแล้วจะต้องมีทักษะทางปัญญาซึ่งมีความจำเป็นต่อบัณฑิตพยาบาล คือ ทักษะการคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งถือได้ว่าเป็นกระบวนการคิดขั้นสูง ดังใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545) ได้บัญญัติไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลัก ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การเรียนรู้ต้องฝึกทักษะกระบวนการ

การคิด โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกการคิดจากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารและครูสอน จึงควรส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน ส่วนในสถาบันอุดมศึกษาก็เช่นเดียวกันต้องมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ แนวคิดที่กล่าวว่า ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้แล้ว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 24 กำหนดไว้ว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะในกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาและจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆรวมทั้งผลการวิจัยอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา โดยสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมจัดสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถประยุกต์ความรู้เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ให้เกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

สำหรับการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรนั้น ได้กำหนดให้การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นทักษะที่มีความจำเป็นต่อนักศึกษาพยาบาล ด้วยเหตุผลว่าการคิดเป็นคุณสมบัติพิเศษของมนุษย์ที่สัมพันธ์เกี่ยวกับทางด้านสมองและสติปัญญา ทุกคนจะต้องคิดอยู่ตลอดเวลาเพื่อการพัฒนาตนเอง ครอบครัวและสังคม นอกจากนี้การคิดอย่างมีวิจารณญาณจะนำไปสู่ศักยภาพความสามารถและความรู้ที่ดีขึ้น เมื่อมีสิ่งเร้าผ่านมากกระทบความรู้สึกเราเพียงแต่รับรู้ เมื่อเราได้ใช้ความคิดต่อไปก็จะมีการรับรู้ที่ดีขึ้น ชัดเจนขึ้น เมื่อเราใช้การสังเกต เราก็จะเห็นข้อมูล เมื่อมีการคิดการตีความ การทำความเข้าใจ ข้อมูลหรือเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยการใช้สมองต่อไปก็จะเกิดความชัดเจนในการแก้ปัญหาประเด็นปัญหาต่างๆ สามารถอธิบายและยืนยันได้ถูกต้องและเหมาะสม หลักการของการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ในยุคข้อมูลข่าวสารที่แพร่กระจายกว้างและอย่างรวดเร็วมีจำนวนมากมาย การตัดสินใจเลือกรับข้อมูลข่าวสาร เชื่อหรือไม่ ในข้อมูลและเหตุการณ์ที่รับทราบ ตลอดจนการตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์ การวินิจฉัยและการตีความข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสม สำหรับการจัดการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตรนั้น เนื่องจากวิชาการพยาบาล และปฏิบัติการพยาบาล เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่ต้องอาศัยศิลปะในการประยุกต์องค์ความรู้เพื่อนำมาปฏิบัติต่อบุคคลอย่างถูกต้องเหมาะสม การประยุกต์ศาสตร์ทางการพยาบาลเพื่อสู่การปฏิบัติต่อชีวิตและสุขภาพจำเป็นต้องอาศัย

ทักษะการคิด การวิเคราะห์ สังเคราะห์และการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูล สถานการณ์และหลักการ ดังที่ อรพรรณ ลีอนุญวัชชัย (2543) ได้กล่าวไว้ว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะช่วยให้สามารถ ปฏิบัติกิจกรรมทางการพยาบาลได้อย่างเหมาะสม พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุง ครรภ์ พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2540 ได้กำหนดให้การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นสมรรถนะหลักของพยาบาล วิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง หมายความว่า ความรู้ ทักษะ ทักษะที่บัณฑิตผู้เป็นพยาบาลวิชาชีพ และผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งพึงมีเพื่อเป็นมาตรฐานสำหรับสถาบันการศึกษาพยาบาล ตลอดจนเป็นแนวทาง ในการประเมินบัณฑิตทางการพยาบาลและการผดุงครรภ์และการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนรับใบ อนุญาต เป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ และเช่นเดียวกับ สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ (2544) มีความคิดเห็นว่าบัณฑิตที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาพยาบาล จะต้องสามารถคิดสร้าง และสามารถปฏิบัติการพยาบาล เพื่อตอบสนองการบริการสุขภาพตามความต้องการของผู้รับ บริการ ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นการจัดการศึกษาพยาบาลผู้บริหารและผู้มีส่วนในการรับผิดชอบด้านการ กำหนดนโยบาย เพื่อให้การส่งเสริมและมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการตลอดทั้งวิธีการสอนที่มุ่งเน้นให้ คิดเป็น โดยการจัดประสบการณ์จริง ให้นักเรียนรู้จักคิดแก้ปัญหาซึ่งผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา พยาบาลที่เข้าสู่ระบบสุขภาพในอนาคตนั้น จึงต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบของการจัดการศึกษา

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี มีผลให้ศาสตร์และองค์ความรู้ต่างๆ มีการพัฒนาตามการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกันกับศาสตร์ทางการพยาบาลซึ่งเป็นศาสตร์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาการปฏิบัติการพยาบาลจำเป็นต้องติดตามความก้าวหน้า และต้องใช้ความสามารถ ด้านการคิดวิจารณ์ในการตัดสินใจเลือกข้อความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ เพื่อเกิดความเข้าใจและสามารถ ประยุกต์ใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม วิชาชีพพยาบาลต้องปฏิบัติต่อผู้ป่วยต้องอาศัยทักษะการตัดสินใจ ในการดูแลผู้ป่วยทั้งในภาวะเจ็บป่วยธรรมดา ภาวะเร่งด่วนหรือภาวะฉุกเฉิน ด้วยเหตุผลนี้ผู้ปฏิบัติการ พยาบาลต้องตัดสินใจที่ถูกต้องเหมาะสมตลอดเวลา เพราะเป็นการตัดสินใจช่วยเหลือชีวิตผู้ป่วยในการ ปฏิบัติการทางการพยาบาล พยาบาลต้องใช้กระบวนการพยาบาลในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาคิดไตร่ตรอง แยกแยะประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องสู่การตั้งข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความสามารถสูงในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำไปสู่การวางแผนการพยาบาล โดยกำหนด กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติที่คาดว่าเมื่อบุคคล ครอบครัวหรือชุมชนปฏิบัติแล้วจะประสบผลสำเร็จ อีกทั้ง ต้องมีการประเมินผลที่เกิดขึ้นเป็นระยะๆ เมื่อข้อมูลหรือสถานการณ์มีการเปลี่ยนแปลงไป ก็จะต้องมี การปรับเปลี่ยนแผนการพยาบาลให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงตามไปด้วย (อำพร ไตรภักทร, 2543) ดังนั้นพยาบาลจึงจำเป็นที่จะต้องมีความสมบัตในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ในการเลือกปฏิบัติบางอย่าง ในงานของพยาบาลโดยอาศัยการวิเคราะห์ พิจารณาอย่างมีวิจารณญาณ เพราะปัญหาทางจริยธรรม ในวิชาชีพการพยาบาลมักเป็นปัญหาที่ต้องตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งผู้ปฏิบัติพยาบาลมีความ

ลำบากใจในการตัดสินใจเป็นอย่างยิ่งจำเป็นต้องอาศัยทักษะการคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ และมี
 วิจารณ์ญาณ

จากสภาพการณ์ในปัจจุบันพยาบาลเป็นอาชีพที่ขาดแคลน เนื่องจากความต้องการพยาบาล
 วิชาชีพทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาสาขาการ
 พยาบาลศาสตร์ จึงมีสถาบันการศึกษาจากหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนรับผิดชอบทำ
 หน้าที่ผลิตพยาบาลให้เพียงพอกับความต้องการ ซึ่งในการจัดการศึกษาพยาบาลและปัจจัยการจัดการ
 ศึกษาที่มีความแตกต่างกัน จึงมีผลให้คุณภาพบัณฑิตพยาบาล และจากรายงานสรุปปัญหาเกี่ยวกับการ
 จัดการศึกษาพยาบาล ได้พบว่ามีประเด็นที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับบัณฑิตพยาบาล คือ การขาดแคลน
 อาจารย์พยาบาลที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เพียงพอ และด้านคุณภาพ นักศึกษาในบางสถาบันไม่
 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน และทำให้บัณฑิตรุ่นใหม่ขาดประสบการณ์และความชำนาญในการปฏิบัติ
 จริง จึงส่งผลให้บัณฑิตขาดทักษะทางปัญญา ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ
 คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ (สภาการพยาบาลและสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2550) จากรายงานการ
 วิจัยพบว่าปัจจัยการจัดการศึกษาพยาบาลไม่ส่งเสริม ให้นักศึกษาพยาบาลเกิดทักษะการคิดอย่างมี
 วิจารณ์ญาณเพียง ดังที่ ศิริกัญญา ฤทธิ์แปลก (2541) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรรายวิชา
 การคิดวิจารณ์ญาณในการตัดสินใจทางการพยาบาล สำหรับนักศึกษาพยาบาล และสรุปไว้ว่านักศึกษา
 พยาบาลมักจะนำความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการตัดสินใจไม่ดีพอ ไม่สามารถสร้างสมมติฐาน
 ทางการพยาบาลจากข้อมูลหลักฐานที่มีความซับซ้อนยุ่งยาก ไม่สามารถคิดวิธีการทดสอบสมมติฐาน
 ให้ได้ผลสรุปที่ชัดเจน การเลือกข้อมูลที่นำมาใช้ประเมินสมมติฐานทำได้ไม่ดี เช่น ขาดทักษะการรวบรวม
 ข้อมูลมาอย่างเพียงพอ หรือมีข้อมูลมากเกินไปทำให้สับสนกับข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด ข้อมูลที่รวบรวม
 มาไม่สัมพันธ์ต่อการตัดสินใจและแก้ปัญหา บางครั้งตีความข้อมูลที่ได้มาไม่ถูกต้อง กระบวนการตัดสินใจ
 ที่ไม่เหมาะสมของนักศึกษาพยาบาลทั้งหมดที่กล่าวมานี้ส่วนใหญ่เกิด จากการที่นักศึกษาไม่ได้ใช้ทักษะ
 การคิดในระดับสูง ไม่ได้รับการชี้แนะหรือให้ข้อมูลป้อนกลับเมื่อต้องตัดสินใจ เช่นเดียวกันจากการสรุป
 ผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาพยาบาลในประเทศไทย
 15 ปีที่ผ่านมา ได้ชี้ให้เห็นว่านักศึกษาพยาบาลมีการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ
 กล่าวคือมีค่าเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณอยู่ในระดับปานกลางหรือร้อยละของนักศึกษาส่วนใหญ่มี
 การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การศึกษาของ สมสุข โถวเจริญ (2541) ที่
 ศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 - 4 ของวิทยาลัย
 พยาบาลบรมราชชนนีภาคใต้ จำนวน 336 คน ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่าง
 มีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาของมนต์ภรณ์ พลสมัคร และ
 จุเนียร์ วรรณทร์ (2542) ที่ศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณกับกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาพยาบาลชั้น
 ปีที่ 2 - 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์อุบลราชธานี จำนวน 219 คน ผลการ

ศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาของ คงขวัญ จันทรมณฑล (2543) ที่ศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี จำนวน 193 คน ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาของ สุรัตนา ทศนุต (2543) ที่ศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเขตภาคกลาง จำนวน 120 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.20 มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาของ วันดี ธารามาศ และคนอื่นๆ (2543) ที่ศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ที่ศึกษาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ จำนวน 126 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.70 มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาของ จินตนา ยูนิพันธ์ และประนอม รอดคำดี (2544) ที่ศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 - 4 ของสถาบันการศึกษาพยาบาลภาครัฐ จำนวน 433 คน ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาของ วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล (2544) ที่ศึกษาการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 - 4 ทั้งหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) และหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) ภาคพิเศษรวมสี่กลุ่มของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 247 คน ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ สูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็มของแบบวัดการศึกษาของ เพ็ญศรี พงษ์ประภาพันธ์, จุริรัตน์ กอผจญ และสมเกียรติ สุทธิรัตน์ (2547) ที่ศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับประชากรนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 - 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครพนม จำนวน 183 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปีส่วนใหญ่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน การศึกษาของ มณี อากานันท์กุล (2547) ที่ศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี จำนวน 129 คน การศึกษาของ จารุวรรณ ชูปวา , นฤมล เอนกวิทย์ และอุไร ชนะกาญจน์ (2547) ที่ศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตและหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม จำนวน 141 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.96 มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาของ กัญญ์สิริ จันทร์เจริญ และคนอื่นๆ (2548) ที่ศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา จำนวน 50 คน ผลการศึกษาพบว่า

นักศึกษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาของ ปฏิญญา ก้องสกุล และปัทมา แคนยุกต์ (2548) ที่ศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับประชากรผู้สำเร็จการศึกษาจากทุกหลักสูตรในปีการศึกษา 2547 ของวิทยาลัยบรมราชชนนี ตรัง จำนวน 145 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลาง และการศึกษาของ ศิริพร ศรีวิชัย (2549) ที่ศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 - 4 ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 136 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น จึงเห็นสมควรว่านักศึกษาพยาบาลจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยด้านการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับที่เพิ่มขึ้นต่อไป

นอกจากบทบาทของกระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่หลัก คือ การให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชนแล้ว ยังมีหน้าที่การจัดการศึกษาเพื่อผลิตพยาบาลออกมาปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาทางด้านสาขาพยาบาลศาสตร์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ควรให้ความสำคัญต่อปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีส่วนในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านต่างๆ ได้แก่ โครงสร้างการบริหาร พันธกิจที่ชัดเจน บรรยากาศองค์การ การบริหารคุณภาพ ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้สอนมีความตระหนักถึงความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีนโยบายหรือกำหนดพันธกิจที่ชัดเจน ที่จะสนับสนุนการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยผ่านทางผู้สอน นอกจากนี้สร้างบรรยากาศภายในวิทยาลัยที่กระตุ้นให้ผู้สอนมีความกระตือรือร้นมากขึ้น และสนับสนุนให้ผู้สอนได้เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ด้านต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะการให้คำปรึกษา และมีความสามารถในการจัดการในชั้นเรียน เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนและผู้เรียนสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ ในกระบวนการทางการพยาบาล การวินิจฉัยปัญหา ที่สอดคล้องกับความต้องการ การช่วยเหลือของผู้ป่วย ตลอดจนสามารถวางแผนในการปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหากกล่าวถึง การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางการจัดการศึกษา ที่มีส่วนทำให้เกิดประสิทธิภาพของสถานศึกษานั้น Lunenberg และ Ornstein (2004) มีแนวคิดว่า ปัจจัยการจัดการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนมีคุณภาพ ปัจจัยที่สำคัญประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอน เทคนิคการจัดการเรียนการสอน โครงสร้างการบริหารและการจัดองค์การ วัฒนธรรมและบรรยากาศในโรงเรียน ส่วน Hoy และ Miskel (2005) มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมโรงเรียนให้มีคุณภาพประกอบไปด้วย ครูที่มีคุณภาพมีประสิทธิภาพ และ วุฒิกการศึกษาสูง มีบุคลากรที่ทีมงานสนับสนุนการทำงานเพียงพอ มีความพร้อมแหล่งค้นคว้าที่หลากหลายมีอุปกรณ์ทันสมัยครบครัน มีอาคารสิ่งก่อสร้าง

ที่พอเพียงนอกจากปัจจัยด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร ด้านการเรียนการสอนของผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อีกปัจจัย คือ ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในกระบวนการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน จากแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ของ จินตนา ยูนิพันธุ์ และสุนทราวดี เขียรพิเชฐ (2544) Alfaro – LeFevre (1994) The American Philosophical Association (1990) Wilkinson(1996) ภัทรภรณ์ ภัทรโยธิน (2547) Peter A. Facione และ Noreen C. Facione (1996) สามารถกล่าวโดยภาพรวมเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ การเปิดใจกว้างของผู้เรียน ความอยากรู้อยากเห็นเชิงวิชาการ ความเป็นนักวิเคราะห์ การชอบค้นหาความจริง ความเชื่อมั่นในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของตนเอง มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน จึงได้นำแนวคิดดังที่ได้กล่าวแล้วนี้ มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณกล่าวคือ ผู้บริหาร และผู้สอนต้องให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของผู้เรียนโดยสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดและควบคุมปัจจัยต่างๆที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนดังที่กล่าวข้างต้นนั้นให้เกิดขึ้นในผู้เรียน และส่งอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนต่อไป

จากความสำคัญของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ดังที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยการจัดการศึกษาแต่ละด้าน และสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรเหล่านั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร และมีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เนื่องจากธรรมชาติของตัวแปรด้านสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มีจำนวนมากและผลที่เกิดจากตัวแปรเหตุมักเกิดจากสาเหตุร่วมของตัวแปรหลายตัวการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุจะได้คำตอบเกี่ยวกับอิทธิพลของตัวแปรที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคัดเลือกตัวแปรที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยการจัดการศึกษา แล้ววิเคราะห์ความสอดคล้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งได้จากการวิจัยนี้ สามารถนำไปกำหนดเป็นต้นแบบ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อการวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลต่อไป

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาเพื่อค้นหาคำตอบการวิจัย ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีลักษณะเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยการจัดการศึกษามีอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัยซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อประกอบการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ทำให้ได้ทราบปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
2. ได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่เป็นปัจจัยการจัดการศึกษาประกอบด้วยด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร ด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และด้านคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
3. ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมปัจจัยการจัดการศึกษา ด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร ด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และด้านคุณลักษณะของผู้เรียน เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลให้มีเพิ่มขึ้น และมีความสอดคล้องกับบริบทของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีการศึกษา 2554 จำนวน 29 แห่ง ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาล จำนวน 1,640 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี โดยการสุ่มวิทยาลัยจากแต่ละภาคทั่วประเทศ และโดยวิธีโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และการสุ่มตัวอย่างอาจารย์อย่างง่าย จากประชากรอาจารย์ทั้งหมด ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้น 350 คน ตามเกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างให้สอดคล้องตามหลักการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารงานวิจัยเพื่อคัดเลือกปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะปัจจัยที่ได้สังเคราะห์ จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 4 ปัจจัย เป็นปัจจัยภายนอก 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร และปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน ส่วนปัจจัยภายใน 2 ปัจจัย คือ คุณลักษณะของผู้เรียน และความคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ตัวแปรแฝงภายนอก ปัจจัยด้านการบริหารจัดการประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

2.1.1 โครงสร้างการบริหาร (Organization structure : ORGA)

2.1.2 พันธกิจที่ชัดเจน (Clear mission : CLMI)

2.1.3 ความกลมเกลียว (Cohesiveness : COHE)

2.1.4 บรรยากาศองค์การ (Organizational climate: ORCL)

2.1.5 การบริหารคุณภาพ (Quality cycle : QUCY)

2.2 ตัวแปรแฝงภายนอก ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ ดังนี้

2.2.1 ความกระตือรือร้นของผู้สอน (Enthusiasm : ENTH)

2.2.2 ความรอบรู้ของผู้สอน (Master : MAST)

2.2.3 การให้คำปรึกษาของผู้สอน (Counseling : COUN)

2.2.4 การจัดการชั้นเรียนของผู้สอน (Classroom management : CLAS)

2.3 ตัวแปรแฝงภายใน ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ ดังนี้

2.3.1 การเปิดใจกว้างของผู้เรียน (Open-mind : OPMI)

2.3.2 ความอยากรู้อยากเห็นเชิงวิชาการของผู้เรียน (Inquisitiveness : INQU)

2.3.3 ความเป็นนักวิเคราะห์ของผู้เรียน (Analyticity : ANAT)

2.3.4 การหาค้นหาความจริงของผู้เรียน (Truth seeking : TRUT)

2.3.5 ความเชื่อมั่นในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของตนเองของผู้เรียน (Critical thinking self – confidence : CTSC)

2.4 ตัวแปรแฝงภายใน การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล โดยผ่านตัวแปรสังเกตได้ของการวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่

2.4.1 การวิเคราะห์ของผู้เรียน (Analysis : ANAL)

2.4.2 การแปลความของผู้เรียน (Interpretation : INTE)

2.4.3 การประเมินของผู้เรียน (Evaluation : EVAL)

2.4.4 การอ้างอิงของผู้เรียน (Inference : INFE)

2.4.5 การอธิบายของผู้เรียน (Explanation : EXPL)

2.4.6 การควบคุมตนเองของผู้เรียน (Self regulation : SERE)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการจัดการศึกษาและแนวคิดเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณแล้วนำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ดังนี้ คือ การจัดการเรียนการสอนของผู้สอน การบริหารจัดการของผู้บริหาร และคุณลักษณะของผู้เรียน องค์ประกอบทั้งหมดนี้ มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และมีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนในนักศึกษาพยาบาล ดังนี้

1. แนวคิดด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน

การจัดการเรียนการสอนของผู้สอนได้มาจากการสังเคราะห์ปัจจัย ที่เป็นปัจจัยการจัดการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนในนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย ความกระตือรือร้นของผู้สอน ความรอบรู้ของผู้สอน การให้คำปรึกษาของผู้สอน และการจัดการชั้นเรียนของผู้สอน ดังรายละเอียด คือ

1.1 ความกระตือรือร้นของผู้สอน ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์จากแนวคิดและผลการวิจัยของนักการศึกษาหลายแนวคิด ได้แก่ Lunenberg และ Ornstein (2004) Burden (2003) Sergiovanni และคณะ (2004), Bandura (1997), Hoy และ Miskel (2005) พบว่าปัจจัยด้านความกระตือรือร้นของผู้สอนที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพนักเรียน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความกระตือรือร้นของผู้สอน ประกอบด้วย การเตรียมตัว เตรียมพร้อมในการสอน ความชัดเจนในการนำเสนอและความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.2 ความรอบรู้ของผู้สอน ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดและผลการวิจัยของ Hoy และ Miskel (2005) ซึ่งกล่าวว่า ความรอบรู้ของครูผู้สอน เป็นปัจจัยที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ ความรอบรู้ที่เกิดจากความสามารถและประสบการณ์ของครูในการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอน ความรู้ความเชี่ยวชาญและทักษะที่เกิดจากการปฏิบัติงานในการจัดการเรียนการสอนและงานอื่นๆ ทั่วไป ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อ การปฏิบัติงานวิชาชีพและการพัฒนาการปฏิบัติงาน

1.3 การให้คำปรึกษาการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดและผลการวิจัยของ Moore (2001) Hoy และ Miskel (2001) พบว่า การให้คำปรึกษาของครูเป็นการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอน การเสนอแนะแนวทางในการตัดสินใจ การแก้ปัญหาทั้งด้านการเรียน การแนะนำแนวทางวิธีการแสวงหาความรู้และวิธีการดำเนินชีวิต

1.4 การจัดการชั้นเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดของ Sergiovanni และคณะ (2004) Burden, (2003) Muijs และ Reynolds (2001) พบว่าการจัดการชั้นเรียนเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องดำเนินการซึ่งมีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์ของโรงเรียนและผู้เรียนด้วย

2. แนวคิดด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของผู้บริหารมาจากการสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญในการจัดการศึกษาที่เกิดคุณภาพกับผู้เรียนด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 โครงสร้างการบริหาร ผู้วิจัยได้ศึกษาตามแนวคิดและผลการศึกษาศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารต่อคุณภาพผู้เรียนและส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ Marzano (2000) Sergiovanni และคณะ (2004) ซึ่งได้จำแนกตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตามหลักการบริหารจัดการ และโครงสร้างการบริหารตามแนวคิดของ Fayol หลักการในการบริหารจัดการองค์การ ประกอบด้วย การแบ่งงานกันทำ (Division of work) อำนาจหน้าที่ (Authority) การมีวินัย (Discipline) เอกภาพของการบังคับบัญชา (Unity of command) เอกภาพทิศทาง (Unity of direction) ผลประโยชน์ของบุคคลสำคัญน้อยกว่าผลประโยชน์ของส่วนรวม (subordination of individual interests to the general interest) ค่าตอบแทน (Remuneration) การรวมอำนาจ (Centralization) สายการบังคับบัญชา (Scalar chain) ระเบียบ (Order) ความเสมอภาค (Equity) ความมั่นคงและความสามัคคี (Esprit de courps) เช่นเดียวกับ Hoy และ Miskel (2001) ได้ให้ความคิดเห็นว่าการจัด

โครงสร้างองค์การซึ่งประกอบด้วยโครงสร้าง (Structure) สำหรับภายในสถานศึกษาจะเป็นโครงสร้างขององค์การ เช่น ตำแหน่งผู้บริหาร ครู ภาวะเทียบบริหารและบทบาทในการบริหารจัดการและลำดับชั้นของหน่วยงาน

2.2 พันธกิจที่ชัดเจน คือ การกำหนดกรอบงาน ขอบเขตความรับผิดชอบและภาระงานที่จะต้องดำเนินการรวมทั้งมีการกำหนดนโยบายแนวปฏิบัติและเป้าหมายของสถานศึกษาในการดำเนินการบริหารและจัดการศึกษา ตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษابرลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ Ornstein และ Levine (2003), Lunenberg และ Ornstein (2004) มีความเห็นว่าพันธกิจที่ชัดเจนของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา เป็นหน้าที่ที่สถานศึกษาต้องดำเนินการ มีแนวทางการปฏิบัติและบทบาทหน้าที่ที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ (Vision) ของสถานศึกษาที่ปฏิบัติตามที่หน่วยงานต้นสังกัดได้กำหนดพันธกิจไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังและความต้องการของหน่วยงาน ทั้งนี้ เมื่อประสิทธิผลการบริหารของสถานศึกษาดี ผู้เรียนย่อมเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามด้วย

2.3 ความกลมเกลียว คือ ลักษณะการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาที่มีความสมานฉันท์ มีความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียว มีความร่วมมือร่วมใจกันในการทำงานมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาและช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาด้วยความเต็มใจ Owens (1995) มีแนวคิดว่าการความกลมเกลียวสามัคคีของคนในองค์การเป็นปัจจัยชี้วัดความเข้มแข็งและส่งผลต่อความสำเร็จขององค์การ องค์การต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้สอดคล้องตรงกัน และความกลมเกลียวของคนในองค์การเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลและคุณภาพของสถานศึกษา มีผลต่อคุณภาพผู้เรียน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณในผู้เรียนด้วย

2.4 บรรยากาศขององค์การ คือ สภาพแวดล้อมภายในองค์การ มีลักษณะเป็นทั้งนามธรรมและรูปธรรมที่มีอิทธิพลต่อองค์การ ซึ่งมีผลกระทบต่อพฤติกรรมองค์การและการปฏิบัติงานตลอดจนถึงอิทธิพลที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล การบริหารองค์การให้ประสบความสำเร็จ บุคลากรทำงานกันอย่างมีความสุขมีบรรยากาศในการทำงานที่ดีส่งผลต่อคุณภาพเป้าหมายองค์กรเช่นเดียวกันกับสถาบันการศึกษา เช่น วิทยาลัยพยาบาล ที่ต้องการให้บัณฑิตมีคุณภาพในทุกๆด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งตามแนวคิดของ Bennett และ O'Brien (1994) ได้กล่าวไว้ว่าบรรยากาศขององค์การ (Organizational Climate) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียน เนื่องจากผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่นในการกำหนดแนวทางการทำงาน เพื่อให้ทุกคนร่วมคิด ร่วมทำ ซึ่งเป็นการสร้างบรรยากาศในการทำงานเป็นทีม ทำให้ทุกคนในองค์การ มีขวัญกำลังใจและทำงานกันอย่างมีความสุขรวมทั้งผู้สอนและผลงานขององค์การย่อมออกมาดีมีคุณภาพเช่นกัน

2.5 การบริหารคุณภาพ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารองค์การที่ทำให้ห้องค์การนั้นๆ เกิดคุณภาพสูงสุด เป็นปัจจัยในการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาในระบบและวิธีการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้ คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) โดยใช้ทรัพยากรและปัจจัยต่างๆในการสนับสนุนส่งเสริมให้การดำเนินการจัดการศึกษาบรรลุความสำเร็จตามบทบาทหน้าที่และตามภาระงานของ องค์การนั้นๆอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ตามแนวคิดของ Deming (1950) ซึ่งเรียกว่า วงจรเดมมิง (Deming Cycle or PDCA Cycle) เพื่อให้การดำเนินการ การบริหารจัดการคุณภาพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนหากต้องการให้สถานศึกษามีความเป็นเลิศต้องปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นองค์การคุณภาพต้องมีการพัฒนาการบริหารคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

3. แนวคิดด้านคุณลักษณะของผู้เรียน

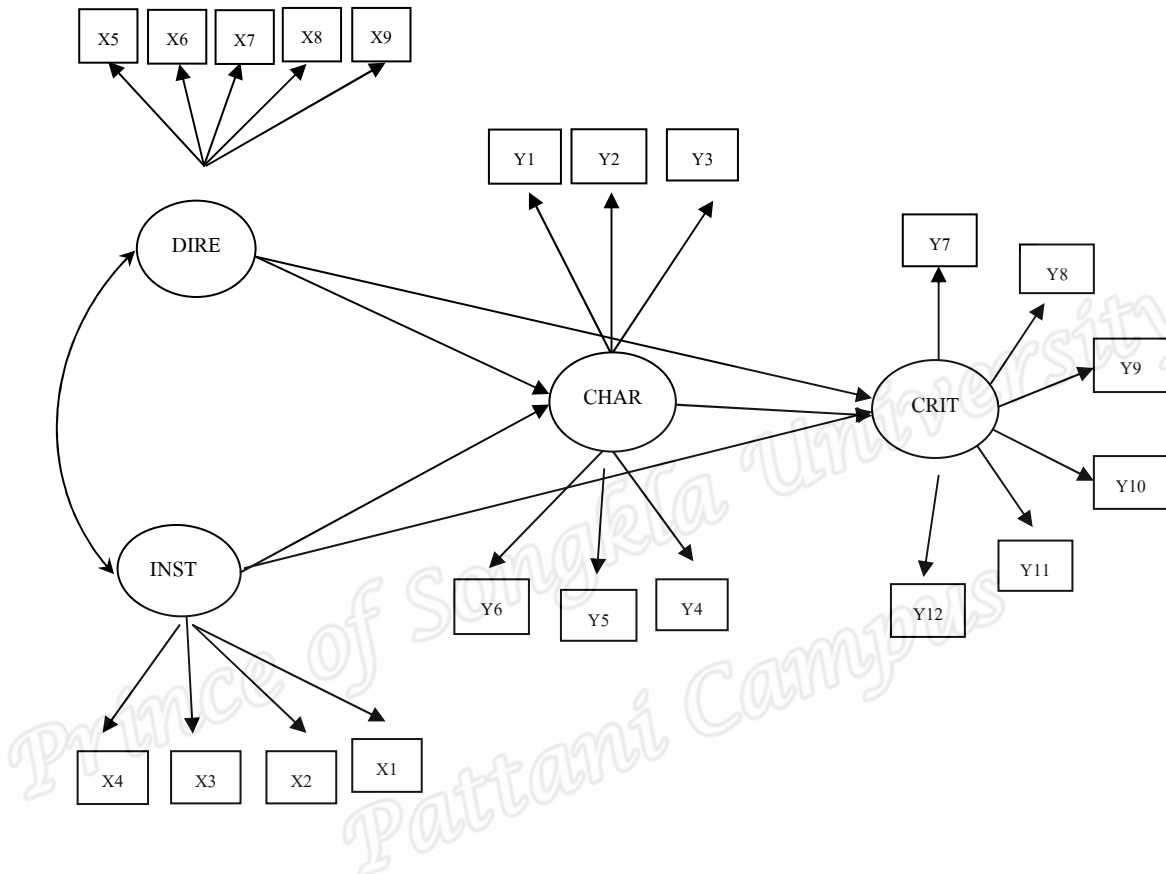
ด้านคุณลักษณะของผู้เรียนผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิดและผลการวิจัยของนักการศึกษาและมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Alfaro – LeFevre (1994), The American Philosophical Association (1990) Wilkinson (1996) และจินตนา ยูนิพันธ์ และคณะ (2544) ซึ่งสอดคล้องกับ Peter A. Facione และ Noreen C. Facione (1996) ประกอบด้วย การเปิดใจกว้างของผู้เรียน ความอยากรู้อยากเห็นทางวิชาการของผู้เรียน ความเป็นนักวิเคราะห์ของผู้เรียน การชอบค้นหาความจริงของผู้เรียน ความเชื่อมั่นในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของตนเองของผู้เรียน

4. แนวคิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณจากการสังเคราะห์จากหลายแนวคิด ได้แก่ Ennis, Millman และ Tomko (1985), Paul (1992), Facione และ Facione (1996) Texter (1997) ซึ่งกล่าวโดยสรุปว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วย การวิเคราะห์ของผู้เรียน การแปลความของผู้เรียน การประเมินของผู้เรียน การอ้างอิงของผู้เรียน การอธิบายของผู้เรียน และการควบคุมตนเองของผู้เรียน

จากแนวคิดทฤษฎีและผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้โดยปัจจัยที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือสามารถจัดเป็นกลุ่มปัจจัยเดียวกันได้ ผู้วิจัยได้กำหนดชื่อเรียกปัจจัยและกำหนดรูปแบบสมมุติฐานการวิจัย ซึ่งกำหนดความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปร เป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ เนื่องจากตัวแปรที่มีลักษณะเป็นตัวแปรแฝง (Latent Variables) และตัวแปรที่สังเกตได้ (Observed Variables) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) โดยกำหนดให้ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร และปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน เป็นตัวแปรแฝงภายนอกที่มีอิทธิพลเพียงอย่างเดียว เนื่องจากเป็นตัวแปรที่ผู้วิจัยไม่ต้องการศึกษาสาเหตุจากภายนอก แต่ต้องการศึกษาว่าส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลหรือไม่ ซึ่งได้กำหนดให้การคิดอย่าง

มีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาพยาบาล เป็นตัวแปรภายในและ คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นตัวแปรแฝง และเป็นตัวแปรกลางผ่านและมีอิทธิพล ไปยังการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาพยาบาล ดัง ภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 รูปแบบสมมุติฐานการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบสมมุติฐานการวิจัย เพื่อวิเคราะห์อิทธิพล (Path Analysis) มีดังนี้ (Schumacker และ Lomax, 2004)

- แทน ตัวแปรสังเกตได้ (observed variable)
- แทน ตัวแปรแฝง (Latent variable)
- แทน เส้นทางอิทธิพลที่ตัวแปรหนึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่ออีกตัวแปรหนึ่ง
- ↔ แทน ตัวแปรทั้งสองที่ปลายลูกศรมีความสัมพันธ์กัน แต่ยังไม่สามารถระบุทิศทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของกันและกันได้จึงมีทิศทางที่เป็นไปได้ทั้งสองทาง
- CHAR แทน คุณลักษณะของผู้เรียน

CRIT	แทน	การคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน
INST	แทน	การจัดการเรียนการสอนของผู้สอน
DIRE	แทน	การบริหารจัดการของผู้บริหาร
X 1	แทน	ความกระตือรือร้นของผู้สอน
X 2	แทน	ความรู้ของผู้สอน
X 3	แทน	การให้คำปรึกษาของผู้สอน
X 4	แทน	การจัดชั้นเรียนของผู้สอน
X 5	แทน	โครงสร้างการบริหาร
X 6	แทน	พันธกิจที่ชัดเจน
X 7	แทน	ความกลมเกลียว
X 8	แทน	บรรยากาศขององค์กร
X 9	แทน	การบริหารคุณภาพ
Y 1	แทน	เปิดใจกว้างของผู้เรียน
Y 2	แทน	ความอยากรู้อยากเห็นเชิงวิชาการของผู้เรียน
Y 3	แทน	ความเป็นนักวิเคราะห์ของผู้เรียน
Y 4	แทน	การขอค้นหาคำความจริงของผู้เรียน
Y 5	แทน	ความเชื่อมั่นในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในตนเองของผู้เรียน
Y 6	แทน	การวิเคราะห์ของผู้เรียน
Y 7	แทน	การแปลความของผู้เรียน
Y 8	แทน	การประเมินของผู้เรียน
Y 9	แทน	การอ้างอิงของผู้เรียน
Y 10	แทน	การอธิบายของผู้เรียน
Y 11	แทน	การควบคุมตนเองของผู้เรียน

สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานในการวิจัยตามแนวคิด ทางทฤษฎี และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดความสัมพันธ์ของตัวแปรทางทฤษฎีเพื่อเป็นกรอบในการทดสอบความสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้

สมมติฐานหลัก

ปัจจัยการจัดการศึกษา ด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร ด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และด้านคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานย่อย

1. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของผู้บริหารได้แก่ โครงสร้างการบริหาร พันธกิจที่ชัดเจน ความกลมเกลียว บรรยากาศองค์การ และการบริหารคุณภาพ มีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของผู้บริหารได้แก่ โครงสร้างการบริหาร พันธกิจ ที่ชัดเจน ความกลมเกลียว บรรยากาศองค์การ และการบริหารคุณภาพมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยผ่านปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนและคุณลักษณะของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

3. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนได้แก่ ความกระตือรือร้นของผู้สอน ความรอบรู้ของผู้สอน การให้คำปรึกษาของผู้สอน และการจัดชั้นเรียนของผู้สอน มีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

4. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนได้แก่ ความกระตือรือร้นของผู้สอน ความรอบรู้ของผู้สอน การให้คำปรึกษาของผู้สอน และการจัดชั้นเรียนของผู้สอน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยส่งผ่านคุณลักษณะของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

5. ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ การเปิดใจกว้างของผู้เรียน ความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน ความเป็นนักวิเคราะห์ของผู้เรียน การชอบค้นหาความจริงของผู้เรียน และความเชื่อมั่นในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของตนเอง มีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

6. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้เรียน มีอิทธิพลโดยรวมต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการศึกษา หมายถึง การกระทำที่เป็นกระบวนการ โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและเป็นพลวัตร ประกอบด้วยปัจจัยการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นมนุษย์ มีปัจจัยนำเข้าที่สำคัญคือผู้เรียน ซึ่งเข้าร่วมกิจกรรมในกระบวนการทางการศึกษา มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการตามเป้าหมายในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีการที่แสดงถึงคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

2. ปัจจัยการจัดการศึกษา หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาหลักสูตร พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยซึ่งประกอบด้วยด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน ด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร และด้านคุณลักษณะของผู้เรียน

3. ด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวกับสภาพการบริหาร และพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปัจจัยที่ศึกษาประกอบด้วย โครงสร้างการบริหาร พันธะกิจที่ชัดเจน ความกลมเกลียว บรรยากาศองค์การ และการบริหารคุณภาพ

4. โครงสร้างการบริหาร หมายถึง องค์ประกอบที่เกิดจากการดำเนินงานตามลำดับขั้น คือ แบบแผนการบริหาร ซึ่งระบุส่วนงานหรือแผนกงานและตำแหน่งหน้าที่ต่างๆในองค์กร ตลอดจนเครือข่ายความสัมพันธ์ของตำแหน่งตามพันธะกิจและหน่วยงาน หรือบุคคลภายนอกที่มีความเกี่ยวข้อง โดยกฎหมายในการดำเนินการตามภารกิจขององค์การ

5. พันธะกิจที่ชัดเจน หมายถึง การกำหนดกรอบงาน ขอบเขตความรับผิดชอบและภาระงานที่จะต้องดำเนินการรวมทั้งการกำหนดนโยบายแนวปฏิบัติ และเป้าหมายของสถานศึกษาในการดำเนินการบริหารและจัดการศึกษา ตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้การบริหารจัดการของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์

6. ความกลมเกลียว หมายถึง พฤติกรรมการทำงานของบุคลากรที่มีความสมานฉันท์ มีความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวในการทำงานในหน้าที่โดยตรง และการช่วยเหลือกิจกรรมอื่นของวิทยาลัยตลอดทั้งมีความเอื้ออาทรต่อการร่วมกันทำงาน

7. บรรยากาศองค์การ หมายถึง สภาพแวดล้อมภายในองค์การ มีลักษณะเป็นทั้งนามธรรมและรูปธรรมที่มีอิทธิพลต่อองค์การ ซึ่งมีผลกระทบต่อพฤติกรรมองค์การและการปฏิบัติงาน เช่น การเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมการทำงาน การแสดงออกต่อกันเหมือนญาติ การสร้างขวัญและกำลังใจโดยการให้รางวัล

8. การบริหารคุณภาพ หมายถึง การดำเนินการจัดการศึกษาตามระบบและวิธีการจัดการศึกษาของวิทยาลัยโดยใช้ปัจจัยทางการบริหารสนับสนุนให้การดำเนินกิจการของวิทยาลัยให้บรรลุตามพันธกิจและแผนที่กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยมี 4 ขั้นตอนดังนี้ คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข

9. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวกับสภาพและพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอน วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย ความกระตือรือร้นของผู้สอน ความรอบรู้ของผู้สอน การให้คำปรึกษาของผู้สอน และการจัดการชั้นเรียนของผู้สอน

10. ความกระตือรือร้นของผู้สอน หมายถึง การปฏิบัติงานด้านการสอนของอาจารย์พยาบาล โดยเริ่มจากความศรัทธาในวิชาชีพและหน้าที่ มีความมุ่งมั่นตั้งใจต่อการสอน มีการเตรียมตัวก่อนการสอน เตรียมแผนการสอน ตลอดทั้งมีความตื่นตัวอย่างสม่ำเสมอและเอาใจใส่ในการสอน สามารถตอบสนองต่องาน สามารถทำงานทันเวลาทั้งงานหลักและงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ

11. ความรอบรู้ของผู้สอน หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงการเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ มีทักษะอันเกิดจากประสบการณ์ ในการจัดการเรียนการสอน ตลอดถึงความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพพยาบาล มีผลงานเป็นที่ยอมรับ และนำมาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

12. การให้คำปรึกษาของผู้สอน หมายถึง การให้คำแนะนำ การแนะแนวที่เกี่ยวกับการเรียนทางด้านวิชาชีพ การใช้ทักษะชีวิต และปัญหาทั่วไปของนักศึกษาพยาบาล ในการปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

13. การจัดการชั้นเรียนของผู้สอน หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการดูแลความประพฤติผู้เรียน การเอาใจใส่ต่อปัญหาทางการเรียนของผู้เรียน กำหนดกฎระเบียบและขั้นตอนการดูแลผู้เรียนในชั้นเรียนครอบคลุมถึงการจัดบรรยากาศและความสัมพันธ์ของผู้เรียนในชั้นเรียน การอำนวยความสะดวกของชั้นเรียน ตลอดจนการจัดกิจกรรมร่วมกันของผู้เรียน

14. ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้เรียน หมายถึง องค์ประกอบที่แสดงถึงลักษณะของผู้เรียน และพฤติกรรมด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย การเปิดใจกว้างของผู้เรียน ความอยากรู้อยากเห็นทางวิชาการของผู้เรียน ความเป็นนักวิเคราะห์ของผู้เรียน การชอบค้นหาความจริงของผู้เรียน และความเชื่อมั่นในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในตนเองของผู้เรียน

15. การเปิดใจกว้างของผู้เรียน หมายถึง ลักษณะนิสัยยอดทน ไม่แสดงพฤติกรรมที่บอกรังการมือคตต่อผู้ที่มีมุมมองแตกต่างไปจากตน ไวต่อความรู้สึกอคติของตนเอง

16. ความอยากรู้อยากเห็นทางวิชาการของผู้เรียน หมายถึง ลักษณะนิสัยกระตือรือร้น อยากรู้อยากค้นคว้า อยู่ตลอดเวลา กล่าวคือ หากมีความสนใจในเรื่องใดก็จะค้นคว้าในเรื่องนั้นอย่างจริงจัง ถึงแม้ว่าขณะนั้นความรู้ที่จะนำมาประยุกต์ใช้ยังไม่ปรากฏให้เห็นชัดเจนก็ตาม

17. ความเป็นนักวิเคราะห์ของผู้เรียน หมายถึง ลักษณะนิสัยที่ต้องมีการพิจารณาข้อมูลอย่างสม่ำเสมอเพื่อดูความสำคัญของข้อมูลอย่างมีเหตุผลซึ่งต้องใช้ความสามารถในการตีค่าความหมายของข้อมูล การคาดการณ์สถานการณ์การเชื่อมโยงสิ่งที่สังเกตได้ในคลินิกกับความรู้ทางด้านทฤษฎี

18. การขบค้นหาความจริงของผู้เรียน หมายถึง ลักษณะนิสัยที่ต้องการค้นคว้า แสวงหาความจริง คอยตั้งคำถาม ถามตนเองอยู่เสมอ มีเป้าหมายติดตามสืบเสาะอย่างไม่ลดละความพยายาม และมีการประเมินซ้ำตลอดเวลาเมื่อมีข้อมูลใหม่เข้ามา

19. ความเชื่อมั่นในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในตนเองของผู้เรียน หมายถึง ลักษณะนิสัยที่มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิดกล้าตัดสินใจเมื่อรู้สึกมั่นใจในเหตุผล ของตนเองอันจะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ และสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการคาดหมายความสามารถของตนเองในการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้พอเหมาะ ไม่สูงเกินไปหรือต่ำกว่าความเป็นจริง

20. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถในการใช้กระบวนการคิด เพื่อการตัดสินใจในภาวะวิกฤตและภาวะปกติ อย่างมีเป้าหมายชัดเจน โดยมีการพิจารณาไตร่ตรองด้วยความละเอียดรอบคอบ โดยอาศัยข้อมูลตามบริบทต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันบนพื้นฐานของการใช้หลักการและเหตุผลอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนสามารถพิสูจน์ได้ ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ของผู้เรียน การแปลความของผู้เรียน การประเมินของผู้เรียน การอ้างอิงของผู้เรียน การอธิบายของผู้เรียนและการควบคุมตนเองของผู้เรียน

21. การวิเคราะห์ของผู้เรียน หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาแนวคิดข้อโต้แย้ง สรุปประเด็นปัญหาหรือข้อโต้แย้งให้เห็นเด่นชัดโดยมีการหาหลักฐานมาสนับสนุนและมีการพิจารณาหาข้อมูลที่เป็นเหตุผลจากข้อความหรือสถานการณ์ที่กำหนดให้

22. การแปลความของผู้เรียน หมายถึง ความสามารถทำความเข้าใจต่อข้อความหรือสถานการณ์ที่กำหนดที่มีความหมายซับซ้อนให้กระจ่างเข้าใจได้ง่าย เพื่อแปลงความหมายที่ไม่ปรากฏโดยตรงของข้อความหรือสถานการณ์ที่กำหนดให้และสามารถบอกความแตกต่างของข้อมูลโดยแยกแยะลักษณะข้อมูลนั้นได้ใจความสำคัญที่แสดงถึงความคิดรวบยอดไปสู่ข้อสรุป

23. การประเมินของผู้เรียน หมายถึง ความสามารถในการจำแนกว่าการอ้างเหตุผลในข้อใดเป็นการอ้างเหตุผลที่หนักแน่นหรือไม่หนักแน่น น่าเชื่อถือ หรือไม่น่าเชื่อถือ เมื่อพิจารณาจากความสอดคล้องระหว่างข้อความหรือสถานการณ์ที่กำหนดให้กับเหตุผลที่กล่าวอ้าง

24. การอ้างอิงของผู้เรียน หมายถึง ความสามารถในการจำแนกความเป็นไปได้ของข้อมูล และค้นหาหลักฐานของข้อสรุปที่คาดคะเนขึ้น เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างข้อสรุปที่คาดคะเนขึ้นนั้นกับข้อมูลหลักฐานหรือสถานการณ์ที่กำหนดให้

25. การอธิบายของผู้เรียน หมายถึง ความสามารถในการบรรยายความหมายของข้อมูลอย่างการชี้แจงผลลัพธ์ที่ได้ และแสดงถึงความสัมพันธ์กับรายละเอียดของข้อมูล

26. การควบคุมตนเองของผู้เรียน หมายถึง ความสามารถในการกำกับติดตามสะท้อนความคิด ประเมินปรับปรุงและตรวจสอบความคิดตัวเอง และแก้ไขข้อบกพร่องในการคิดของตนเองได้อย่างมีเหตุผล

Prince of Songkla University
Pattani Campus